

škodljive žužke, ktere tukaj „trtanele“ imenujemo. Ti žužki v trtna peresa jajčka zavijejo, da so podobna drobni smodki, tudi mlade vejice pregriznejo in tako zárod pokončajo. Ti žužki so dobro znani zeleni, rdečkasti in tudi črni rivčkarji (Risselkäfer). Letos jih ni bilo veliko. Kadar jih je dosti, jih ljudje prav pridno obirajo in pokončujejo, da jim trte preveč ne poškodujejo. Dostikrat tako hudo žró, da je komaj 10 veder vina, kjer ga bi bilo lahko 20. Dobro je, da se ti žužki raji prikažejo bolj po polji, kjer nižja vina rastejo kakor v vinogradih. — Letina do zdaj nič slabega ne obeta, samo zgodnji ječmen nam je pogostna burja hudo otresla.

Gospodarske novice.

* Letošnjo poletje so okoli Gijura skrivé več tisoč murb posekali zavoljo tega, ker svilorejci pridelanih kokonov niso mogli po primerni ceni prodati. Tako piše hrvaški „Gosp. List“ in dostavlja tej žalostni novici to-le: To je zopet nov dokaz, da je treba, da vlada ali pa društva po vladi podpirana naprave vpeljejo, da bi se svilorejci oteli krepljem judov in družih lakomnikov, kateri kokone kupujejo po taki ceni, da ima svilorejec zgubo pri njih. Kader se sviloreja sploh povzdigne na višo stopinjo, kakor je na pr. na Laškem, takrat svilorejcem ne bo treba take brambe več, al dandanes, ko se sviloreja pri nas še le malo po malo vzdiguje, treba jej je brambe. — Mi popolnoma potrjujemo iz lastne skušnje, kar „Gosp. List“ svetuje, ker vsak dan vidimo, v kaki zadregi so svilorejci na deželi s svojim pridelkom. Al vendar tega, da se že zasajene murbe presekavajo, ne moremo nikakor odobriti in sicer zato ne, ker pride gotov čas, da dadó murbe veliko dobička svilorejcem, in če tudi zdaj listja njihovega ne povžijejo svilni črviči, dobra klaja je govedom in ovcam, ali če gospodar zrelo njih seme nabira in prodaja.

Natoroznanske stvari.

Krvavi dež.

Pogled v skrivnosti natorne.

O čudni prikazni krvavega (rdečega) dežja in snega se tolikrat bere in sliši, da se nam vredno zdi, nekoliko razjasnil podati našim bralcem v podak.

Poglejmo najpred v zgodovinske bukve, da vidimo, od kadaj se že bere o krvavem dežji, krvavih vodah itd.

Že v 2. bukvah Mojzesovih nahajamo popis, da vsa voda v studencih, rekah in jezerih po vsem Egiptu se je mahoma spremenila v kri, tako da so poginile ribe in je voda smrdela.

Drugi sled o tej prikazni nahajamo o pesmi „Ilijada“ grškega pesnika Homera (XI. vrsta 52. in XVI. vrsta 459.), ki govori o krvavi rôsi, ki je izpod neba padala, in o krvavem dežji, ki se je vlil izpod neba.

Tretji sled je tako imenovano rdeče morje, ktero se v starodavnih hebrejskih pismih ni imenovalo rdeče, ampak arabsko morje.

Leta 710. pred Kristusovim rojstvom je v Rimu in Laurentum-u ob enem krvavo deževalo.

Tudi v turškem koranu nahajamo sled krvavega dežja ob času bitve Korošitov-Arabcev s kristijani pri Bederu v Arabiji.

In tako se je v starodavnih kakor v poznejih časih primerilo, da je bil dež krvav, in tako se še dandanes

sliši o krvavem dežji, krvavi rôsi, krvavem snegu, in se bode slišalo, dokler bo svet stal.

Da pa je taka čudna prikazen bila obširno polje različnim vražam, ni se čuditi, kajti slavni Ehrenberg, ki nam je to prikazen najbolj pojasnil, sam pravi, da je 1821. l. na nekem vrtu v Kairi v Egiptu videl po 4 do 6 palcev velike rdeče lise sèm ter tjà po tleh in si je na prvi pogled res mislil, da da je to prelita kri, dokler ni, sprehajaje se po velikem vrtu, na tolikih prostorih zadel na rdeče maroge, da se je zavzel, in zdaj še le je na tanko preiskaval, kaj da je to, ter najdel, da ni bila kri, ampak glive.*)

Prvi, ki je spoznal, da rdeči dež ni kri, bil je Ciceron. V svoji 2. knjigi „de divinatione“ piše tako-le: „Mar misliš, da je Thales ali Anaxagora ali kak drug naravoslovec verjel na krvavi dež in na znoj šta-tev? Kri in znoj (pot) sta le v životu; krvi pa utegne podobna biti druga stvar, kateri je primešana kaka rdeča prstena reč.“

Drugi za Ciceronom, ki se je najkrepkejše ustavil vražam o krvavem dežji, bil je še le v začetku 17. stoletja slavni Peiresc v Aix-u na Francoskem. Ko je namreč leta 1608. ondi krvav dež šel, prizadjal si je učeni mož na vso moč, da bi izvedel, od kod ta prikazen, in posrečilo se mu je, da je videl, kako so neki metulji, katerih se je v tistem kraji prikazalo neznano veliko, izpuščali rdeč sok iz sebe, ko so se iz mešičkov levili v metulje.

Starodavnim zdravnikom se ne more hvala peti, da bi bili kaj pripomogli v razjasnjenje te prikazni. Nečimurni za resnico so se zibali sami v sanjarijah svojih; tako je Garcaeus še 1568. leta mislil, da krvavi dež ni nič družega kakor kuhan dež, in sicer tako, kakor tudi vročnica v človeku iz vodene scavnice skuha rdečo.

Učenemu Swammerdanu gré čast, da je po mikroskopičnih preiskavah, to je, s pomočjo povekšalnega stekla ali drobnogleda zeló razjasnil prikazen krvavega dežja. Potovaje po Francoskem je v Vincennes-u zadel na krvavo vodo, da se je vstrašil. Brž jo preiskuje na tanko in kaj najde v njej? — neštevilno veliko rdečih vodnih bolh.

V preteklem stoletji so sploh mislili, da samo neke tako drobne živalce in rastlinice, ki se le z drobnogledom vidijo in se zato mikroskopične živali in rastline imenujejo, so vzrok rdečega dežja, snega itd. V začetku našega stoletja pa je učeni Chladin dokazoval, da ta rdečica izvira iz podnebnih prostorov. Še le slavni Ehrenberg je do dobrega razjasnil to čudno prikazen. Sledil jej je in marljivo nabiral sporočila vseh časov, in bistremu očesu njegovemu se je kmalu posrečilo izvedeti, da je vzrokov več in različnih, iz katerih izvira ta prikazen.

Kar sta Ciceron in Peiresc v starodavnih časih trdila, to je še danes resnica. Krvava rôsa je izmeček (blato) gosenic in metuljev; tudi bčele včasih, ko prvi-krat rojijo, izpuščajo iz sebe rdečega blata toliko, da se prikaže rdeč dež in po njem se rdečijo vodé. — Da pa jezera in bajerji postanejo nanagloma rdeča, to izvira iz drobnih skrivnoplodnih rastlinic in drobnih (mi-

*) Nektare glive so take, da so le kakor prah. Da v rastlinoznanstvu manj znani bralci to reč bolje razumejo, povemo jim, da snet na žitu se vidi kot prav droben črn prah; al pod povekševalnim steklom se kaže, da ta prah ni nič družega kakor brezštevila množina mehurčastih zrn (trosa) neke glive. Tudi navadni plesenj je gliva. Sploh so tedaj glive rastline brez listja in brez cveta in tako drobne, da se vidijo le pod povekševalnim steklom (glažem). One stojé na najnižji stopinji rastlinstva. Množijo se navadno z majhnimi mehurčki (tros, Sporen), ki se kažejo prostemu očesu komaj kakor prah.